

OLIVER

Rock-albumin tuotanto ja artistin imagon kehitys

Jussi Järvinieni

Opinnäytetyö
Toukokuu 2010
Viestinnän koulutusohjelma
Digitaalisen äänen ja kaupallisen
musiikin suuntautumisvaihtoehto
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Digitaalisen äänen ja kaupallisen musiikin suuntautumisvaihtoehto

JÄRVINIEMI, JUSSI:
Oliver – Rock-albumin tuotanto ja artistin imagon kehitys

Opinnäytetyö 39 s.
Toukokuu 2010

Opinnäytetyönäni tuotin Virtolaisen rock-yhtye Oliverin debyyttialbumin. Levyllä toimin tuottajana, sovittajana, äänittäjänä, editoijana, miksaajana sekä ohjelmoijana. Lisäksi kehitin Oliverin imagoa, sekä suunnittelin levytysprojektin toteutuksen ja rahoituksen yhdessä yhtyeen kanssa.

Opinnäytteeni tavoitteena oli kehittää Oliverin musiikkia kaupallisesti ja hankkia rahoitus täyspitkän albumin ja siihen liittyvän visuaalisen materiaalin tuottamista varten. Tähän liittyi Oliverin imagon kehittäminen siten, että se toi synergiaetuja yhtyeelle sekä rahoittajataholle, Virtain kaupungille.

Esittelen raportissani Oliverin imagon sekä kolmen kappaleen kehityksen demoista lopullisiin julkaistuihin kappaleisiin. Kerron lisäksi miten bändin imago vaikutti tuotannollisiin ratkaisuihin.

Valitsin opinnäytteeni aiheen siten, että sain työstä itseäni kiinnostavan ja haastavan, sekä yritystoimintani kannalta mahdollisimman tuottoisan. Lisäksi pidin tärkeänä, että pystyin toteuttamaan opinnäytteeni omassa studiossani Virroilla siten, että jokapäiväinen toiminta ei vaatinut matkustamista tai muuttamista toiselle paikkakunnalle. Samalla opinnäytteeni edesauttoi paikallista musiikkikulttuuria ja toteutti TAMK:n tehtävää kehittämällä alueellista luovaa teollisuutta.

Asiasanat: rock, esituotanto, tuottaminen, sovittaminen, sanoitukset, imago.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Digital Sound and Commercial Music

JÄRVINIEMI, JUSSI:

Oliver – The Production of a Rock Album and Development of an Artist Image

Bachelor's thesis 39 pages.
May 2010

For my bachelor's thesis I produced an album for Oliver, a Finnish rock-band from Virrat. My tasks included producing, arranging, recording, editing, mixing and programming. I also developed Oliver's image and managed the recording process and funding together with the band.

My objective was to make Oliver's music more commercially appealing and to acquire financial resources to produce the album and the visual materials needed. The image development was essential in order to achieve mutual benefits for Oliver and the financier, the town of Virrat.

In my thesis I introduce the progress of three songs from demos to the final published masters. I also explain how the band's image influenced the music production.

I chose the subject of my thesis according to my own interests, both professional and commercial. I wanted to be able to use my own studio in so that I was able to live in Virrat during the process. Moreover, my thesis promoted the local music culture and carried out the duty of TAMK as a developer of regional industry.

Key words: rock, pre-production, producing, arranging, lyrics, image.

1 JOHDANTO.....	5
2 VIITEKEHYS	7
2.1 Yhteistyökumppanit.....	7
2.1.1 Oliver	7
2.1.2 Virtain kaupunki.....	7
2.1.3 Muut yhteistyötahot	8
2.2 Artistin imago ja brändi	8
2.3 Musiikin tuottaminen	10
2.4 Työvälineet ja tilat	11
2.4.1 ProTools	11
2.4.2 Soittimet	11
2.4.3 Studiolaitteet ja äänitystilat.....	12
3 IMAGO.....	13
3.1 Oliverin imago ennen	13
3.2 Uuden imagon suuntaviivat.....	14
3.2.1 Väriskaala ja kuvat	15
3.2.2 Logo	18
4 ESITUOTANTO	20
4.1 Ensimmäiset demot	20
4.2 Musiikilliset kehitysaskleet	21
4.2.1 Väärään suuntaan	21
4.2.2 Mua et koskaan saa	22
4.2.3 Paranoidi	23
4.3 Sanoitukset	23
4.3.1 Väärään suuntaan	24
4.3.2 Mua et koskaan saa	25
4.3.3 Paranoidi	26
5 MUSIIKIN TUOTANTO	28
5.1 Äänitys	28
5.2 Editointi	29
5.3 Miksaus.....	30
5.4 Masterointi	32
6 TALOUDELLISET NÄKÖKULMAT	34
6.1 Rahoitus.....	34
6.2 Omat taloudelliset hyödyt.....	34
6.3 Yhteistyötahojen taloudelliset hyödyt.....	35
7 YHTEENVETO	36
LÄHDELUETTELO	38
LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Vuonna 2007 luokkatoverini Teemu Laukkanen pyysi minua mukaan tuottamaan virtolaiselle rock-yhtye Oliverille singleä. Projekti onnistui hyvin ja Ei vanhene koskaan –kappale sai radioittoa sekä nousi singlelistalle kolmena viikona, parhaimmillaan sijalle neljä. Radio SuomiPop otti kappaleen soittolistalleen, jolla se pysyi noin puoli vuotta. Hyvin sujunutta hedelmällistä yhteistyötä oli luonteva jatkaa kokonaisen albumin tuottamisen merkeissä.

Opinnäytteeni tarkoituksena oli tuottaa Oliverille albumillinen musiikkikappaleita sekä kehittää bändin julkisuuskuvaa kaupallisesti. Toimenkuvaani kuului monia eri tehtäviä: musiikin tuottaminen, sovittaminen, äänitys, editointi, miksaus, masteroinnin ohjaus, sanoittamisen ohjaus, levytysprosessin suunnittelu ja bändin imagon suunnittelu.

Musiikkituottajana tavoitteenani oli kehittää Oliverin sävellyksiä ja sanoituksia kaupallisesti kilpailukykyisemmiksi ja saavuttaa tätä kautta radioittoa. Tavoitteena oli myös tuottaa albumille laadukkaat soundit, jotka tukisivat haluttua kokonaisuutta. Lisäksi avustin tarvittaessa muissa tehtävissä, jotka kaipasivat yhtyeen ulkopuolista näkemystä.

Varsinaista levy-yhtiötä ei ollut mukana, joten kaikki albumituotannon ei-musiikilliset työt kuten tuotannon suunnittelu, budjetointi ja rahoitus, visuaalisen materiaalin toteutus, tiedotus, markkinoinnin suunnittelu sekä albumin jakelu oli järjesteltävä itse. Suunnittelutyön teimme suurilta osin yhdessä bändin liiketoiminnallisen vastuuhenkilön ja laulajan Jari Väyliön kanssa. Toteutuksessa oli mukana monia yhteistyötahoja, jotka vastasivat eri osa-alueista kuten valokuvista, musiikkivideosta, grafiikoista ja www-sivuista.

Opinnäytetyöni viitekehyksessä kerron yleisesti Oliver-yhtyeestä ja muista yhteistyötahoista, sekä tuotannon työvälaineistä. Kerron myös lyhyesti mitä artistin imago ja brändi käsittää ja mitä musiikkituottajan tehtäviin kuuluu. Käsittelen imagon ennen musiikkia, koska sen määrittely antoi tuotannolle selkeitä suuntaviivoja.

Viitekehysten jälkeen käyn läpi kolmen kappaleen kehityskaaren bändin ensimmäisistä demoista lopulliseen julkaistuun versioon ja kerron miten tuotannollisiin ratkaisuihin päädyttiin. Tämän jälkeen pohdin mikä oli imagon vaikutus musiikkituotantoon.

Opinnäytetyöni lopussa kerron levyn rahoituksesta sekä kaupallisesta hyödyntämisestä itseni ja yhteistyökumppaneiden kannalta. Päättäessä pohdin työni onnistumista ja mitä opin koko prosessin aikana, sekä mitä olisin voinut tehdä eri tavalla.

Työtehtävä	Budjetoitu aika / tuntia	Käytetty aika / tuntia
Esituotanto	96	108
Äänitys	96	121
Editointi	24	29
Miksaus	48	35
Masterointi	6	7
A&R	30	18
Yhteensä	300	318

TAULUKKO 1. Opinnäytetyön ajankäyttösuunnitelma.

2 VIITEKEHYS

2.1 Yhteistyökumppanit

2.1.1 Oliver

Oliver on vuonna 2002 perustettu virtolainen suomenkielistä rockia soittava yhtye, johon kuuluvat laulajakitaristi Jari Väyliö, kitaristi Jouko ”Jokke” Korhonen, basisti Valteri Markkanen sekä rumpali Tero Kaihola. Bändin suurimpia musiikillisia innoittajia ovat ulkomaiset rock-yhtyeet kuten U2, Foo Fighters sekä Red Hot Chili Peppers.

Oliver julkaisi vuonna 2004 ensimmäisen demonsa nimeltä Ehkä huomenna, jonka nimikkokappaleesta tehtiin myös musiikkivideo. Bändin toinen demo Brysseliin ilmestyi vuonna 2007 kuten myös ensimmäinen single Ei vanhene koskaan. Alkuvuoteen 2008 mennessä Oliver oli ehtinyt tehdä noin 100 keikkaa, perustaa Oliver Musabisnes Ay:n bändin liiketoimintaa varten sekä hankkia huomattavan määrän omaa äänentoistokalustoa.

2.1.2 Virtain kaupunki

Virrat on Pohjois-Pirkanmaalla sijaitseva kaupunki, jossa asuu noin 7 500 ihmistä. Virroilla on runsaasti pienteollisuutta ja palvelualan yrityksiä. Huvilaelämä on vilkasta, sillä Virroilta löytyy noin 2 500 vapaa-ajan asuntoa ja kesäisin tuhannet mökkiläiset ja matkailijat tuovat kaupungin katukuvaan vilskettä. Merkittävimpiä työnantajia ovat Virtain kaupungin ja Suomen valtion lisäksi Finncont Oy, Inka Oy, Kiiltoplast Oy ja Memar Oy.

Virroilla on myös useita oppilaitoksia kuten Tampereen ammattikorkeakoulun yksikkö (Viestinnän koulutusohjelma), Pirkanmaan koulutus konsernikuntayhtymän ammatillinen oppilaitos, Merikanto-opisto sekä peruskoulu ja lukio. Yhteenlaskettu opiskelijoiden määrä on noin 1 900. (Virtain kaupunki. Virrat taskutieto 2009.pdf)

Virrat oli mukana Oliverin levytuotantoprojektissa rahoittajana ja sai vastineeksi näkyvyyttä bändin visuaalisessa materiaalissa eli levyn kansissa, keikkajulisteissa, promokuvissa, musiikkivideossa, www-sivuilla sekä lehtijutuissa ja haastatteluissa. Virtain kaupunki osallistui lisäksi bändikuvien ja musiikkivideon ku-

vaustapahtumiin hankkimalla avustajia, järjestysmiehiä ja auttamalla muissa teknisissä järjestelyissä.

2.1.3 Muut yhteistyötahot

Koko projektissa oli mukana monia muita tekijöitä, joista esittelen seuraavaksi tärkeimmät. Jokaisen osa-alueen toiminta oli ammattimaista ja vastasi hyvin heille asetettuihin vaatimuksiin. Päävastuu kokonaisuudesta oli Oliverilla ja minun roolini oli antaa kehitysehdotuksia hyväksi katsomallani tavalla. Kerron kunkin osa-alueen toteuttamisesta tarkemmin niitä käsittelevissä luvuissa.

Osa levyn äänityksistä tehtiin Pirkanmaan ammattikorkeakoulun (nykyään Tampereen ammattikorkeakoulu) Avaria-studiolla Virroilla. Albumin masteroinnin toteutti Teemu Kinnusen Mojolab-yritys Virroilla. Kinnunen antoi myös palautetta miksauksista.

Levyn graafisesta suunnittelusta ja kansivihon layoutista vastasi Mikko Kaihlainen Jyväskylältä. Hän toteutti myös Oliverin uuden logon sekä www-sivut. Valokuvat otti Ville Salminen Obscura Entertainment osuuskunnasta. Hänellä oli mukanaan stylisti Heini Tetri, joka vastasi maskeerauksesta ja bändin vaatetuksesta. Itse toimin kuvauksissa stailauksen kommentaattorina ja yleisavustajana.

Mua et koskaan saa –kappaleen musiikkivideo toteutettiin Pirkanmaan ammattikorkeakoulun Virtain yksikön rich-media opiskelijoiden toimesta. Ohjaajana, tuottajana ja käsikirjoittajana toimi Jaakko Talvitie, joka myös vastasi videon leikkaamisesta, värimäärittelystä ja lavastuksista. Kuvaajina olivat Rene Korpela ja Kalle Sipilä sekä valomiehinä ja avustajina Tero Ahlfors, Marko Allas ja Simo Hakalisto. Itse toimin tuotantoassistenttina, lavastajana sekä kuvaustilanteessa playback-vastaavana.

2.2 Artistin imago ja brändi

Imago tarkoittaa ulkomaailman muodostamaa mielikuvaa artistista. Siihen vaikuttavat artistin visuaalinen ilme, eli levyn kannet, www-sivut, musiikkivideot, promootiokuvat, asusteet, sekä esiintyminen henkilönä, eli puheet, haastattelut ja kenties eniten artistin asenne. Yleisön samaistumisen aikaansaamiseksi, imagon on syytä olla riittävän selkeä. Hyvin toteutettu imago nitoo yhteen artistin ympärillä tapahtuvat asiat tarinaksi. (Kostiainen & Takalo 2004, 115.)

Tuulikki Haaranen käsittelee Sibelius-akatemian maisterintyössään *It's All About The Song* artistibrändäystä suomalaisessa musiikkiteollisuudessa. Hänen tutkimuksensa mukaan suomalaiset musiikkiteollisuuden edustajat pitävät artistin imagoa ”välittömänä henkisenä mielikuvana, joka syntyy artistin visuaalisesta ulkoasusta, käyttäytymisestä ja puhetyylistä tietyssä tilanteessa”. Artistin brändi puolestaan sisältää imagon lisäksi levy-yhtiön markkinointiviestinnälliset toimet (mainonta, tiedotteet, promotio) sekä artistin musiikkiin, levynkansiin ja visuaaliseen ilmeeseen liitetyt kehitystoimet kuten styling, graafinen suunnittelu ja musiikkivideot. (Haaranen 2005, 105)

Haarasan tutkimuksen mukaan artistin brändin kehittäminen alkaa artistin artistisuudesta, joka on Pekka Ruuskan lanseeraama termi artistin vetovoiman, asenteen, tyylin ja musiikin yhdistelmälle. (Haaranen 2005, 59) Haarasan tutkimus kertoo lisäksi, että suomalaisen musiikkiteollisuuden edustajat pitävät musiikkia tärkeimpänä tekijänä artistin brändin kehittämisessä: musiikkikappaleita käytetään työkaluina läpimurron aikaansaamiseksi sekä artistin brändin uudistamiseksi silloin kun se on saavuttanut laskusuhdanteen. (Haaranen 2005, 106)

Haaranen kertoo, että Philip Kotlerin mukaan imago on ”kokoelma uskomuksia, ajatuksia ja vaikutelmia, joita henkilöllä on jostakin kohteesta”. (Haaranen 2005, 25) Sen muodostuminen on luonnollisesti monimutkainen prosessi, johon vaikuttavat henkilön saamat tiedot kyseisestä kohteesta. Tieto voi olla peräisin kohteelta itseltään (artistin www-sivu, keikat, julisteet, levyt) tai joltakin ulkopuoliselta taholta (media, ystävät, kuulopuheet). Halutun artisti-imagon saavuttamiseksi on siis pyrittävä siihen, että artistista saatavilla oleva tieto on johdonmukaista ja pysyy linjassa tavoitellun imagon kanssa.

Haaranen toteaa myös, että syy miksi artistin brändäys on tärkeää, löytyy pitkän tähtäimen tavoitteista: kun kuluttajat ovat oppineet tuntemaan artistin brändin, sitä on helppo markkinoida seuraavalla levyllä uudestaan, sen sijaan, että luotaisiin täysin uusi brändi uudelle artistille. Levy-yhtiöiden kannattaa tällä perusteella julkaista useita saman artistin levyjä, mikäli artisti on saavuttanut edes jonkin verran tunnettuutta. Myös kustannukset pienenevät pitkällä tähtäimellä kun markkinoidaan samaa brändiä, eikä kaikkea suunnittelutyötä tarvitse tehdä uudestaan.

Artistin brändi muodostuu siis pitkällä aikavälillä johdonmukaisesta ja toistuvasta toiminnasta, jolloin musiikin kuluttajat oppivat tuntemaan artistin toimintatavat ja voivat luottavaisin mielin ostaa levyn tai käydä konserteissa, koska tietävät

mitä saavat. Tämä tarkoittaa sitä, että artistit, joilla on selkeä muistettava ja tunnistettava musiikkityyli sekä sitä tukeva visuaalinen ilme, ovat helpommin mieleen jääviä kuin artistit, joiden brändi on vaikeammin luokiteltavissa.

2.3 Musiikin tuottaminen

Tommi Ojala kuvailee musiikin tuottajan työtehtäviä PIRAMK:n päättötyössään seuraavasti: ”Musiikkituottajan tehtävänä on päättää tuotettavan äänilevyn teknisistä ja taiteellisista asioista. Esituotantovaiheessa tuottaja tekee yhteistyötä kappaleiden tekijöiden kanssa ja varmistaa, että kappaleet valmistuvat sovituksessa aikataulussa. Äänitystilanteessa tuottaja tekee yhteistyötä soittajien ja äänittäjän kanssa. Tuottaja on vastuussa äänitettävästä materiaalista, joten hän päättää milloin äänitetty otto on hyvä.” (Ojala, 2008. 14-15)

Itse pidän tuottajan tärkeimpänä tehtävänä artistin ohjaamista musiikin ja sanoitusten suhteen siten, että artisti kehittyy levytysprosessin aikana. Tämän seurauksena myös artistin kappaleet kehittyvät ja tuovat lisäarvoa artistin brändille, mikä puolestaan edesauttaa menestymistä pitkällä tähtäimellä. Mielestäni tuottajan ei pitäisi kuitenkaan puuttua liian yksityiskohtaisesti sävellyksiin tai sanoitukseen, mikäli tuotettavana on omaa materiaalia esittävä bändi.

Sen sijaan koen parempana, että tuottaja ohjaa suurpiirteisemmin bändin työskentelyä esimerkiksi antamalla yleisluonteisia ohjeita kappaleiden rytmikasta, melodiankuljetuksista, sävellajeista tai temposta. Tällöin varsinainen luova panos tulee artistilta itseltään. Tätä metodia suosii ainakin HIM-yhtyeen viimeisimmän albumin *Screamworks: Love In Theory And Practice* tuottanut Matt Squire. (HIM 2010, Matt Squire Interview Part 3)

2.4 Työvälineet ja tilat

2.4.1 ProTools

Käytin äänityksissä ja miksauksessa Digidesignin (nykyään Avid) valmistamaa ProTools-sekvensseriohjelmaa ja Mac-tietokoneita. Tällainen tietokoneen ja ohjelmiston yhdistelmä on nimeltään digitaalinen äänityöasema (Digital Audio Workstation) eli DAW, jolla tarkoitetaan tietokoneistettua laitetta, jossa audiota, eli äänisignaalia, voidaan tallentaa, muokata ja siirtää haluttuun muotoon ja johon kuuluvat jonkinlainen näyttölaite, koskettimisto ja ohjaimet. (Laaksonen 2006, 376)

ProToolsIHD2-systeemi löytyy Avaria-studiolta, sekä omasta studiostani. Omat laitteeni hankin vuonna 2006 kun laajensin yritystoimintaani äänitysstudiopalveluiden osalta. ProTools oli mielestäni kannattava hankinta sillä se on osoittautunut toimintavarmuudelta, käyttöliittymältään ja tehokkuudeltaan erittäin hyväksi. Yhteensopivuus oman laitteiston ja koulun studion välillä oli positiivinen asia, sillä pystyin valmistelemaan sessiot etukäteen kotona ja äänitykset eri pisteissä sujuivat helposti.

2.4.2 Soittimet

Oliverin bändi-instrumentit olivat hyvää keskitasoa alkaen PDP by DW rumpusetistä. Esituotantovaiheessa meillä oli testattavana lisäksi kolme erilaista virveliä: yksi Gretsch-merkkinen sekä kaksi Pearl-merkkistä. Päädyimme lopulta käyttämään rumpali Tero Kaiholan omaa virveliä, koska sen sointi sopi muuhun rumpusettiin parhaiten ja soittaja itse piti siitä eniten. Itse olisin testannut vielä Gretschin virittämistä eri tavalla täyteläisemmän soundin aikaansaamiseksi, mutta aikataulullisesti se ei olisi ollut viisasta. Pidin tärkeämpänä sitä, että soittajalla on hyvät soitto-olosuhteet.

Laulajakitaristi Jari Väyliön kitaraosuudet äänitimme hänen Fender Jazzmaster –kitarallaan käyttäen vahvistimena 50 wattista Engl Thunder –nuppia ja 2 x 12” Engl Classic –kaappia. Esituotantovaiheessa testasimme myös Epiphonen Dot –mallista kitaraa, joka oli soundiltaan Jazzmasteria parempi, mutta pysyi huommin vireessä.

Toisen kitaristin Jokke Korhosen kitaravalikoimaan kuului uudehko Gibson Les Paul ja 1980-luvulta peräisin oleva Squier Stratocaster. Lainassa oli lisäksi Duesenberg Starplayer Mark Cambell –puoliakustinen kitara, joka osoittautui kaikilta ominaisuuksiltaan parhaimmaksi, vaikka Les Paul olikin hintatasoltaan ylempää luokkaa. Äänitimme lähes kaikki Joken kitaraosuudet Duesenbergillä. Vahvistinvalikoimassa oli tarjolla Joken moderni Engl Thunder –kombo, sekä lainavahvistin Fender Twin 1970-luvulta. Kuten arvata saattaa, vanha Fender oli soundiltaan erittäin makea ja lämmin. Käytimme sitä kaikissa Joken kitaraosuuksissa erinomaisen soundinsa vuoksi, sekä saadaksemme kitaroihin enemmän erottelevuutta sen sijaan, että kaikki kitarat olisi äänitetty Engl-vahvistimilla.

Basso oli Oliverin basistin Valtteri Markkasen oma Warwick Thumb Bass. Emme edes testanneet muita bassoja, koska lähtökohtaisesti soundi ja soitettavuus olivat hyvin kohdallaan. Bassovahvistimia oli testattavana kolme eri merkkiä: Hartke, Mesa Boogie sekä Ampeg. Päädyimme Ampegiin sen ilmavimman ja täysinäisimmän soundin vuoksi.

2.4.3 Studiolaitteet ja äänitystilat

Äänityskalustona oli Avaria-studiolla valikoima laadukkaita mikrofoneja sekä Digidesign C24-kontrollerin etuasteet ja Focusriten Octopre -etuasteet. Lisäksi sain lainaksi SPL Track One kaksikanavaisen analogisen etuasteen, jossa oli myös eq ja kompressori. Äänitin virvelin ja bassorummun sen kautta, koska halusin niihin hieman lämpöä ja pystyin jo äänitysvaiheessa kevyesti korostamaan virvelin ylätaajuuksia eq:lla.

Äänitykset tapahtuivat kahdessa eri tilassa. Avaria-studion isossa soittotilassa taltioimme rummut ja oman studioni soittotilassa äänitettiin muut instrumentit, laulut sekä yhden kappaleen rummut. Miksausken tein kokonaisuudessaan omassa studiossani ProToolsIHD2 -systeemillä.

3 IMAGO

Levy-yhtiöissä A&R-osasto on yleensä vastuussa artistien kehittämisestä sekä uusien artistien etsimisestä. Artistin kehittämiseen kuuluu muun muassa musiikin tyyli suunnan, julkisuuskuvan suunnittelu, graafisen tyylin suunnittelu, pukeutumisen ja kuvamateriaalin ulkoasun suunnittelu sekä videoiden suunnittelu. (Ahokas, Frisk, Hyvönen Jaakonmaa, Nieminen, Nikula & Pesonen 2004. 180) Samaa A&R-toimenkuvaa voidaan lisäksi lukea levytysprojektin suunnittelu ja toteutus sekä rahoituksen hankkiminen. Tässä valossa voidaan todeta, että toimimme Jari Väyliön kanssa Oliverin A&R-osastona.

3.1 Oliverin imago ennen

Oliverin kitaristi Jouko Korhonen luonnehti bändinsä aiempaa tyyliä leikkisästi ”kieltolause-rockiksi”. Syy tähän löytyi sanoituksista, joissa kieltolauseet ja -sanat olivat käytössä alituisesti. Oliver ei ollut aiemmin määritellyt tai lokeroinut tyyliään sen kummemmin.

Oliverin tuolloiset promokuvat oli ottanut valokuvaaja Ville Salminen ja grafiikat toteuttanut Mikko Kaihlanen. Siniharmaan vivahteensa ansiosta ne sopivat bändin negatiivissävytteiseen maailmaan muodostaen tummahkon ja viileän kokonaisuuden (KUVA 1.). Ei vanhene koskaan –singlen kannessa bändi poseeraa vakavana kiviportaikon ympärillä.

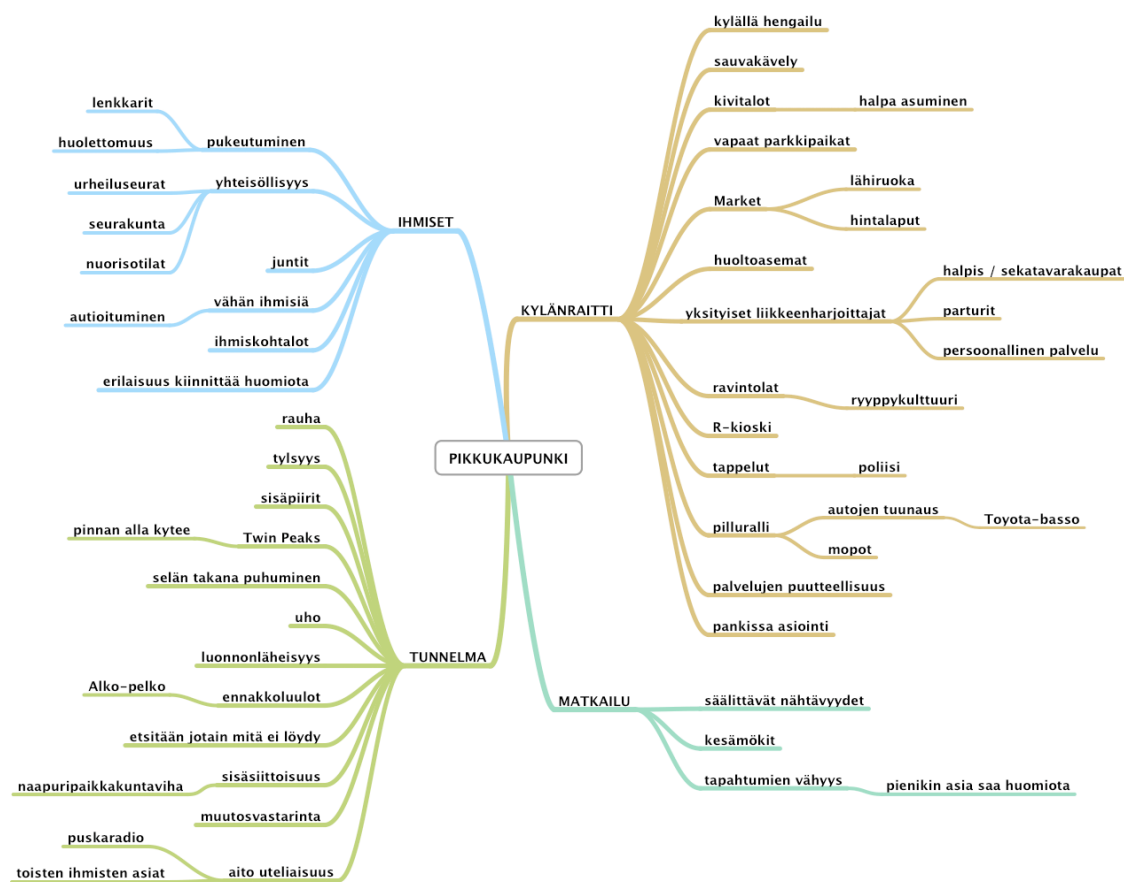
KUVA 1. Ei vanhene koskaan –singlen kansi. © Oliver. 2007.

3.2 Uuden imagon suuntaviivat

Rahoitus- ja yhteistyömahdollisuuksien myötä oli tarve miettiä Oliverin imagoa uudestaan. Yhteistyötahona olisi nyt pieni suomalainen kaupunki Virrat, joka tulisi esiin vahvasti bändin kotikaupunkina ja olisi näkyvillä kuvamateriaaleissa ja videoissa. Kehittelimme Jarin kanssa Oliverin imagon ja visuaalisen ilmeen suuntaviivoja etäpalavereissa Internetin välityksellä. Tavoitteenamme oli löytää tekijöitä, jotka edustaisivat pikkukaupunkilaisuutta ja toisivat sitä esiin bändin julkisuuskuvassa.

Lähdimme ideoimaan pikkukaupunki-teemaa käyttämällä työkaluna miellekarttaa, johon listasimme pikkukaupungin elämänmenoon liittyviä asioita. Oliverin jäsenet pystyivät syntyperäisinä pikkukaupunkilaisina löytämään monia tekijöitä

helposti. Miellekartta toimi hyvin myös inspiraation lähteenä sanoitusprosessissa.

KUVA 2. Miellekartta pikkukaupunki-teemasta. © Jussi Järviemi. 2010.

3.2.1 Väriskaala ja kuvat

Itse halusin painottaa lämminhenkistä värimaisemaa entisen kylmän ja jopa teolliseen vivahtavan sijaan. Lämpimät värit tuntuvat kesäiseltä ja ystävällisemmiltä. Tästä olimme hyvin samaa mieltä. Lämminsävyisyyden lisäksi halusimme pitää kiinni tummista varjoista, joilla tavoittelimme mystisyyttä ja sitä, että pienellä paikkakunnalla saattaa olla synkkiäkin salaisuuksia piilossa. (Color Rules of Thumb)

Miljöö ja maisema ovat huomattavampia visuaalisia tekijöitä kun puhutaan suurien ja pienten kaupunkien eroista. Suomessa matkustaessaan pikkukaupunkien keskustat voi helposti huomata kuin sekoituksiksi kaupunkia ja maaseutua. Tärkeimpänä seikkana pidimme sitä, ettei Oliverin imagosta tule liian maaseutumaista. Tästä syystä rajasimme pois yksittäiset peltonäkymät, metsät ja traktorit sekä muut maatalouteen liittyvät asiat. Emme halunnet lähteä kilpailemaan

Lauri Tähkän kanssa. Sen sijaan halusimme kuviin yhtä aikaa kivitaloja tai muita ihmisen tekemiä rakennelmia sekä luontoa, koska niiden muodostama yhdistelmä henkii sopivasti suomalaisuutta ja poikkeaa tyylitellympien kaupunkilais-rock-bändien visuaalisesta ilmeestä.

Halusimme lisäksi välttää perinteistä staattista poseerausta levyn kannessa, joten jotain mielenkiintoisempaa oli keksittävä. Jarin idea ”olohuoneen” viemistä pääkadulle oli mielestäni erittäin hyvä ja maanläheinen. Se sopisi hyvin pikkukaupungin rock-bändille ja tarjoaisi mahdollisuuksia toiminnalle ja erilaisille yksityiskohdille. Aloimme listata ideoita elementeistä, joita kuvassa voisi olla: sohva, televisio, videot, irtokarkkeja, olut- ja limsapulloja, kitara, sipsejä.

Kun idea oli selvä, seuraava kysymys oli mikä olisi kuvan vuodenaika ja mihin aikaan päivästä se tapahtuisi. Virrat on Suomen virallinen juhannuskaupunki, joten oli ilmiselvää, että vuodenajan on oltava kesä. Yötön yö on oleellinen osa juhannusta, joten ajankohdaksi valittiin aamuyö. Näiden määritelmien pohjalta valokuvaaja Ville Salmisen oli helppo toteuttaa kuvat niin, että ne vastasivat tavoiteltua visiota. (KUVA 3)

KUVA 3. Kauempaa sen tajuaa –albumin kansi. © Oliver. 2009.

Levyn kansissa oli hyvä mahdollisuus tuoda esiin Virtain kaupunkia, joten kuvien ottaminen eri puolilla paikkakuntaa oli hyvin luontevaa. Listasimme potentiaalisia kuvauskohteita, joita löytyikin runsaasti bändin jäsenten paikallistuntemuksen ansiosta (KUVA 4.).

KUVA 4. Albumin kansivihkon kuva Virtain laivarannan uimapaikalta. © Oliver. 2009.

3.2.2 Logo

Logo on imagon kannalta tärkeä tunnistettava elementti, joka näkyy suuressa osassa artistin visuaalista materiaalia. Uuden imagon myötä oli mietittävä myös Oliver-logon uudistamista. Alkuperäinen logo oli tavanomainen eikä sitä oltu suunniteltu erityisen tarkasti. (KUVA 1)

Pidimme kokouksen, jossa kävimme läpi bändin jäsenten kanssa yhdessä useiden artistien levyjä, etsien sopivia esimerkkejä logoista. Suosikeiksi nousivat Green Day ja Muse, joiden logoissa luettavuus ja tyyli olivat hyvin kohdillaan. Näiden suuntaviivojen pohjalta asetimme uudelle logolle muutamia vaatimuksia: voimakas, selkeä, paksut kirjaimet, rosainen. Graafikko Mikko Kaihlanen toteutti Oliverin logon onnistuneesti ja lisäsi siihen oman näkemyksensä. (KUVA 5)

KUVA 5. Referenssinä käytetyt Muse- ja Green Day -yhtyeiden logot sekä Oliverin uusi logo. © Muse. Green Day. Oliver. 2009.

4 ESITUOTANTO

Esituotanto on nimensä mukaan työvaihe ennen varsinaista tuotantovaihetta. Se on äänitetuotannon valmisteluvaihe, jossa kappaleet esitellään tuottajalle ja niitä hiotaan yhdessä hänen kanssaan sekä tehdään niistä demoversiot. (Aho-kas, Frisk, Hyvönen Jaakonmaa, Nieminen, Nikula & Pesonen 2004. 187) Esituotannossa käydään läpi kappalemateriaali ja valitaan niistä taltioimista varten halutut kappaleet, etsitään niille sopivat sävellajit, suunnitellaan äänitykset ja tehdään demo-versiot kappaleista, tehdään parannuksia sanoituksiin ja sävellyksiin, kokeillaan eri sovituksia ja tempoja, testataan tarvittaessa erilaisia instrumentteja ja haetaan haluttua soundia.

Itse pidän esituotantoa koko tuotantoprosessin tärkeimpänä vaiheena, koska silloin kappaleiden syvintä olemusta voidaan vielä kehittää ja vaihtoehtoja ideoida. Pidän musiikin tekemisessä hyvää sävellystä ja sanoitusta kaikkein tärkeimpänä kuten monet maailmanluokan tuottajatkin kuten George Martin (Massey, 2000. 81). Esituotannossa pyrin ohjaamaan kappaleen tekijää parhaani mukaan, jotta kappaleesta tulisi mahdollisimman hyvä. Tämä tarkoittaa melodian analysoimista ja melodisten teemojen ja koukkujen, sekä sanoitusten riimien ja itse tarinan selkeyttämistä. Toisin sanoen, pyrin löytämään kappaleesta sen kaikkein oleellisimman ja karsimaan mahdolliset häiritsevät tekijät pois.

4.1 Ensimmäiset demot

Oliverilla oli harjoitustiloissaan äänitysmahdollisuus ja he taltioivat siellä 15 kappaletta. Lisäksi heillä oli vanhempaa materiaalia seitsemän kappaleen verran ja lisäksi Ei vanhene koskaan –singlen kaksi jo julkaistua kappaletta. Kappaleita oli siis yhteensä 24, joista valitsimme 12 esituotantoon. Levylle päätyisi lopulta kymmenen kappaletta, joten matkan varrella olisi varaa tiputtaa kaksi heikointa pois kyydistä.

Aloitin materiaalin analysoinnin kuuntelemalla kaikki kappaleet läpi ja tekemällä listan mieleenpainuvimmista kappaleista. Tekstit olivat monissa kappaleissa kesken ja musiikillinen kokonaisuus vielä vailla hiomista, joten keskityin ensisijaisesti etsimään parhaat kertosaäkeet. Koska tavoitteena oli nostaa Oliver menestyvien bändien joukkoon, tarvitsisimme hittikertosaäkeitä.

Kappaleiden karsimisprosessi oli yllättävän helppo, sillä vanhat biisit olivat selkeästi kokonaisuuksina heikompia kuin uudet. Albumin materiaalin olisi myös syytä olla riittävän vaihtelevaa, joten karsimme keskenään samankaltaisista kappaleista aina heikoimmat pois.

4.2 Musiikilliset kehitysaskleet

Oliverin kokoonpanossa on kaksi kitaraa, joten kappaleiden introissa oli alusta pitäen lähes aina jonkinlainen kitarasoolo tai melodia. Monesti ne olivat kuitenkin hyvin vapaamuotoisia ja jammailuhenkisiä eivätkä jääneet kovin helposti kuulijan mieleen. Tavoitteenani oli lisätä kappaleiden tarttuvuutta mieleenpainuvien kitaramelodioiden avulla. Ohjeistin Jokkea yksinkertaistamaan ja selkeyttämään soittoaan vähentämällä nuottien ja variaation määrää, jotta lopputulos olisi mahdollisimman hyräiltävä.

Kappaleiden laulumelodiat olivat lähtökohtaisesti hyvin selkeitä eikä niissä ollut kovin suuria tarpeita muutoksille. Ainoastaan yksittäisiä nuotteja muutettiin ja joitakin nopeita melodiankuljetuksia karsittiin. Eriten muutoksia tuli laulun rytmitykseen, jota pyrin erityisesti kertosäkeissä yksinkertaistamaan mahdollisimman paljon.

Kun itse säveltää kappaleita, ne menevät juuri niin kuin itse ajattelee. Kaupallista populaarimusiikkia tehtäessä on kuitenkin syytä muistaa, että tavoitteena on useimmiten tehdä hitti, jota mahdollisimman monet ihmiset voivat laulella. Tällöin monimutkaiset rytmitykset tai melodiankuljetukset on syytä pitää sellaisissa paikoissa, jotteivät ne tarpeettomasti vaikeuta kappaleen tärkeimpien koukkujen omaksumista.

Raporttini liitteenä oleva CD sisältää levyn kolmesta kappaleesta kolme eri versiota kustakin: 1) Oliverin harjoitustiloissaan taltioima demo, 2) esituotantovaiheen demo sekä 3) lopullinen albumiversio. Levyn kappalejärjestys on seuraava: Väärään suuntaan (raidat 1-3), Mua et koskaan saa (raidat 4-6), Paranoidi (raidat 7-9)

4.2.1 Väärään suuntaan

Väärään suuntaan –kappaleen kertosäe pisti korvaani erityisen positiivisesti mahtipontisuutensa ja rullaavuutensa ansiosta. Tässä biisissä oli mielestäni ai-

nesta, kunhan se saataisiin muiltakin osin toimimaan kertosäkeen veroisesti. Ensimmäisestä demosta on havaittavissa osien keskinäisen yhteyden puuttuminen: melodiat ja niiden rytmikat ovat jokaisessa osassa hyvin erilaiset.

Aloitimme keskustelemalla kappaleesta yleisesti. Intron laulettu melodia ei tyydyttänyt bändiä eikä minua ja se olisi ensimmäinen korjattava asia. Uutta inspiraatiota olisi etsittävä jostain, joten kokeilimme introksi kertosäkeen sointukulkuun pohjautuvaa kitarariffiä, mutta se kuulosti turhan tavanomaiselta ja vei kappaletta hitaasti eteenpäin. Testasimme myös säkeistön sointukulkuun perustuvia muutamia erilaisia riffejä, mutta nekään eivät liiasta kokeellisuudesta johtuen saaneet koko bändiä innostumaan.

Ratkaisu löytyi lopulta kappaleen säkeistön rumpukompista, johon rumpali Tero oli saanut inspiraatiota Muse-yhtyeen Starlight-kappaleesta. Kompin pohjalla on suoria neljäsosanuotteja iskevä bassorumpu ja muistettavaksi sen tekee kolme toistuvaa kahdeksasosanuotin virvelin iskua. Komppi oli mielestäni alusta pitäen toimiva ja kun kappaleen muista osista puuttui systematiikkaa, oli mielestäni luontevaa käyttää kompian rytmiikkaa inspiraation lähteenä.

Jokella oli tarjolla kertosäettä varten neljän nuotin kitaramelodia, jonka käyttöä vastustin alusta pitäen, koska se vei pistävyydellään liikaa huomiota laululta. Testaisimme kuitenkin tämän melodian sovittamista introon rumpukompin rytmikan mukaisesti kolmen toistuvan kahdeksasosanuotin jaksoissa ja lopputulos yllätti kaikki toimivuudellaan. Kappale sai merkittävästi lisäpotkua ja alkoi tuntua kokonaisuudelta.

4.2.2 Mua et koskaan saa

Mua et koskaan saa –kappale oli hittipotentialinsa ja kauniin sävellyksensä vuoksi yksi suosikeistani. Oliver oli hakenut sovitukseen inspiraatiota Red Hot Chili Peppers –yhtyeen Parallel Universe –kappaleesta, jonka kantavana voimana ovat kuudestoistaosanuotteja nakuttavat kitara ja basso. Toteutus ei kuitenkaan toiminut mielestäni riittävän hyvin ja ehdotin, että unohdetaan kokonaan hankalat kuudestoistaosat kielisoittimista. Tästä seurasi intensiivistä keskustelua, sillä bändi oli jo pitkään soittanut kappaletta omalla tavallaan. Pääsimme kuitenkin yksimielisyyteen: sinkkubiisiin pitää olla mahdollisimman yksinkertainen.

Kappaleen parasta soitannollista antia oli mielestäni kertosäkeen bassokuvio, johon basisti Valtteri oli saanut taitoa erinomaista keinuvuutta. Käytimme sitä myös intron pohjana. Kappale tarvitsi mielestäni vielä lisäksi selkeän soitettun kitaramelodian. Haasteena oli se, että halusimme tämän melodian toimivan introssa yksinään kantavana voimana, sekä myös kertosäkeen pohjalla laulumelodian kanssa stemmana. Jokella oli takataskussaan useita vaihtoehtoja, joista pitkällisen kokeilu- ja sovitusrupeaman jälkeen löytyi se oikea. Kappale oli suurilta osin valmis ja tarvitsi enää pientä koristelua: sovitimme säkeistöihin kevyitä muutaman nuotin näppäiltyjä kitarasointuja, jotka lisäsivät harmonisuutta mukavasti.

4.2.3 Paranoidi

Paranoidi-kappaleen tyyli oli alusta pitäen selvä: tästä tulisi rankka rock-ralli, jossa sanoitusten mielipuolisuus saisi kuulua myös äänimaailmassa erilaisten efektien muodossa. Kappaleen kantavana elementtinä toimi klassista James Bond –agenttiteemaa mukaileva bassoriffi ja kehitystä tarvittiin ensisijaisesti kitaroiden sovittamisessa.

Alun perin kitarasovitukset olivat hyvin jammailuhenkisiä ja niissä oli paljon variaatiota kuten ensimmäisestä demosta käy ilmi. Pyrimme saamaan aikaan tunnistettavampia ja selkeämpiä kitarariffejä, joista ensimmäiset versiot on kuultavissa esituotantodemossa. Lopulliseen version kitaroihin halusimme kuitenkin enemmän suuruutta, joten rytmisyyttä vähennettiin hieman.

Introon sovitimme pitkiä yksittäisiä jousimaisia ääniä käyttäen voluumipedaalia ja Line6 FM4 –efektilaitetta. Ne toimivat myös hyvin säkeistön taustalle miksatuna luoden mystistä pahaenteisyyttä ja tiivistäen tunnelmaa. Myös muut kappaleen efektiäännet tehtiin kyseisellä laitteella.

4.3 Sanoitukset

Luboffin pariskunta Pat ja Pete kertovat leikkisästi kirjassaan 88 Songwriting Wrongs and How to Right Them, etteivät suostu sanoittajina myöntämään, että musiikki on aina pääasia ja sanat tulevat vasta sen jälkeen: ”Me emme sanooneet tätä, ja jos pyydät meitä vahvistamaan sen, emme vahvista; ensimmäinen asia, johon suurin osa kuulijoista keskittyy uuden kappaleen kuullessaan on musiikki. Yleensä, vaikka lauluntekijät orjallisesti pyrkivätkin hiomaan sanoituk-

set viimeisen päälle, on vaikeaa, ellei mahdotonta tulkita sanoitusta muutamilla ensimmäisillä kuuntelukerroilla. Musiikin täytyy kiinnostaa sinua tarpeeksi, jotta kuuntelet kappaleen uudestaan.” (Luboff & Luboff, 1992. 52)

Musiikin tehtävänä on siis tarttua kuulijaan impulsiivisella ja välittömällä tunnetasolla kun taas sanoitukset vetoavat enemmän rationaaliseen ja syvempään mielenkiintoon. Toisin sanoen, jos haluaa tehdä pitkäkestoista ja vaikuttavaa musiikkia, on sanoitusten myös oltava laadukkaita.

Kun työskentelin Oliverin kanssa ensimmäistä kertaa Ei vanhene koskaan – singlen puitteissa vuonna 2007, annoin silloin sanoituksiin ohjeistusta kappaleiden draamankaarten kehittämiseksi. Heikki Salo ohjeistaa tekemään kappaaleesta ”luurangon”, josta näkyy yksinkertaisesti tarinan eteneminen kussakin kappaleen osassa. (Salo, 2006. 70-73) Ohjeistin Oliveria tämän työtavan omaksumiseen.

Mielestäni hyvissä sanoituksissa on aina muutamia mieleenpainuvia rytmisiä tai sanallisia koukkuja, jotka tukevat musiikkia. Esimerkiksi säkeistössä samanlaisena toistuva rivi tai lauserakenne voi toimia koukkuna. Oliver otti ohjeistukset hyvin omakseen ja uudemmissa sanoituksissa onkin huomattavissa merkittävää kehitystä kaikilta osin vanhoihin kappaleisiin verrattuna.

4.3.1 Väärään suuntaan

Väärään suuntaan –kappaleen aiheena on ystävyys vastoinkäymisten keskellä. Inspiraatio sanoille tuli todellisesta tapahtumasta, jossa Oliverin tuttavapiirin jäsen aiheutti alkoholin vaikutuksen alaisena vesivahingon asuntoonsa. Ystävien apu oli tällöin tärkeää.

Sanojen perusrunko ja idea oli siis kunnossa ja työnäni olikin lähinnä ohjata sanoittajia kieliopin ja lauseiden muotojen sekä riimien parantelussa. Esimerkiksi ensimmäisen säkeistön toinen rivi ”Nostan pystyyn mut sä alat horjumaan” oli ensimmäinen, jolle ehdotin uudelleenmuotoilua horjua-verbin epäluonnollisen käytön vuoksi. Jari ja Jokke kehittivät tilalle merkittävästi luontevamman vaihtoehdon: Nostan ylös mut sä kaadut uudestaan.

Väärään suuntaan –kappaleen teksti alkuperäisenä ja lopullisena versiona:

ALKUPERÄINEN

Sinä pyydät minä tulen taas
Nostan pystyyn mut sä alat horjumaan
Väärin sua auttaa on
Mä olen sulle arvoton

Piika joka vaan pesee sun likapyykin
Ei kai
Hölmökö vaan laput silmillä odottaa
En voi

Me mennään
Väärään suuntaan
Eikä ystävyys tunnista kumpaakaan
Me mennään
Väärään suuntaan
Ystävyys ei kaipaa kumpaakaan

Vesi velloo sinä makaat maas
Viemäri jäi humalasi alle taas
Nää yöt alkaa aavistaa
Mä tiedän koska mua tarvitaan

Tämäkö on vain elämän kurja juoni
Ei kai
Luottamus on vain kolikon toinen puoli
Ei voi

Me mennään...

Tämäkö on vain elämän kurja juoni
Ei kai
Luottamus on vain kolikon toinen puoli
Ei voi

Me mennään...

LOPULLINEN

Sinä pyydät minä tulen taas
Nostan ylös mut sä kaadut uudestaan
Väärin sua auttaa on
Oonko sulle arvoton?

Tämä on tie ja eri suuntiin se meidät vie
Mut kenen on syy epätietoinen taas kysyy

Nyt mennään
Väärään suuntaan
Eikä ystävyys tunnista kumpaakaan
Nyt mennään
Väärään suuntaan
Ystävyys ei kaipaa kumpaakaan

Vesi velloo nojaat lattiaan
Viemäri jäi humalasi alle taas
Suljen suihkun aamuyö jo on
Vesivahinko on armoton

Tää on nyt sun ja eri seuraan mä hakeudun
On sama kuinka sun käy kun mua ei enää näy

Me mennään...

Mut kuinka mun käy jos et nojaakaan lattiaan?
Kuinka mun käy jos et tarvitse pelastajaa?

Mennään...

4.3.2 Mua et koskaan saa

Mua et koskaan saa –kappale kertoo Mari-nimisen nuoren naisen elämästä kaupungissa. Kappale käsittelee kevytkenkäistä sinkkuelämää ottamatta yksiselitteisesti kantaa puoleen tai toiseen. Bändin mukaan näkökulma on kuitenkin pikkukaupunkilainen, koska pienessä kaupungissa osoitellaan sormella yleisistä toimintatavoista poikkeavia ihmisiä helpommin kuin suurissa kaupungeissa.

Sanoitukset paranivat ja koko kappaleesta tuli vakavastiotettavampi kun heikoimmat rivit kirjoitettiin uusiksi. Myös kertosäkeestä tuli pidempiaikaista kuunteleua kestävä kun kolmas rivi muutettiin muista poikkeavaksi toiston vähentämiseksi. Jokke onnistui tuomaan sanoihin pikkukaupunkilaisvivahtetta käyttämällä kylillä-sanaa kuvaamaan tarinan miljöötä. Pienillä paikkakunnilla huhut liikkuvat kun ”kylillä puhutaan” yhtä ja toista. Tällainen pieni yksityiskohta tuo kappalee-

seen enemmän konkreettista sisältöä ja kuulija voi nähdä mielessään tietynlaisen ympäristön.

Mua et koskaan saa –kappaleen teksti alkuperäisenä ja lopullisena versiona:

ALKUPERÄINEN

Mari muutti viereen Onnelan
Seudun sinkkutyttö number one
Viikonloppuina saa toteuttaa itseään

Se oli niin helppoa taas
Tavata ja unohtaa
Mies kysyy et voidaanko jatkaa
Se vastaa vain

Mua et koskaan saa x4

Mari eli sitä elämää
Jossa vastuu on vain itsestään
Yövieraiden käynnit ne voi väsyttää

Huono maine kulkee edellä
Väärät miehet vain on läpäillään
Aamulla Marilta taas kysytään
Ja se vastaa vain

Mua et koskaan saa...

Mut Mari rakastuu
Tiedekunnassaan
Poikakin kiinnostuu
Mut se tietää liikaa ja sanoo

LOPULLINEN

Mari muutti viereen Onnelan
Seudun sinkkutyttö number one
Viikonloppuina saa toteuttaa itseään

Se oli niin helppoa taas
Tavata ja unohtaa
Aamulla jatkosta tiedustellaan
Mut Mari vastaa vain

Mua et koskaan saa
Mua et koskaan saa
Et saa rakastumaan
Mua et koskaan saa

Mari eli sinkkuelämää
Jossa vastuu on vain itsestään
Mut kuinka kauan voi vartioida vapauttaan?

Huono maine kasvaa kylillä
Väärät tyypit vain on tyrkyllä
Aamulla Marilta taas kysytään
Ja se vastaa vain

Mua et koskaan saa...

Mut Mari rakastuu
Tiedekunnassaan
Poikakin kiinnostuu
Mut se tietää liikaa ja sanoo

4.3.3 Paranoidi

Paranoidi-kappaleen sanoitusprosessi oli monivaiheinen. Kappaleen alkuperäinen nimi oli Varjoista näkee ja kuulee, ja aiheena oli järkensä menettäneen miehen vainoharhaisuus hullujenhuoneella. Idea pysyi loppuun saakka samana, mutta teksti muutti muotoaan rajusti. Annoin hyvin yleisluonteista palautetta tekstistä puuttumatta tarkasti yksityiskohtiin: mielestäni tarinaa oli syytä selkeyttää ja tehdä mielenkiintoisemmaksi sekä kertosaakeeseen tuoda enemmän tarttuvuutta. Kun kappale oli musiikillisesti raju, olisi sanoissa hyvä käyttää myös värikkäämpää kieltä.

Jari ja Jokke onnistuivat erinomaisesti tuomaan tarinaan konkreettisia yksityiskohtia vahvojen substantiivien ja erisnimien muodossa: humanoidit, demonit, ufot, Kennedy, Ozzy Osbourne. Suurimpana neronleimauksena pidän kuitenkin itse kappaleen nimeä. Jarin mukaan ”soittakaa Paranoid” –huuto on rock-

keikoilla ennemminkin sääntö kuin poikkeus. Se tarkoittaa, että yleisö tahtoi bändin soittavan Black Sabbath –yhtyeen vuonna 1970 julkaiseman klassikkokappaleen. Oliver vastaa nykyään tähän pyyntöön soittamalla oman kappaleensa nimeltä Paranoidi.

Paranoidi-kappaleen teksti alkuperäisenä ja lopullisena versiona:

ALKUPERÄINEN

Rajatietoja vaan sun korvat kuunnella saa
Juomalasin läpi päätään hämmentää
Kuusikerroksisen kerros ensimmäinen
Se talo oli iso huone hullujen

Ne vainoaa
Sun pääs halutaan
Ne vainoaa
Ne pakottaa

Vainoista harhaisuuteen
On matka uuteen hulluuteen
Varjoista näkee ja kuulee
Ne luulee
Ne jotain suunnittelee

Vakoiludraama se on, sun elämä koruton
Mut oman pääsi sisään vain se rajoittuu
Agentti-filmiä vaan sä etsit taas rajumpaa
Pakkomielle sua pitää otteessaan

Ne vainoaa
Sun pääs halutaan
Ne vainoaa
Ne pakottaa

Vainoista harhaisuuteen...

Ne vainoaa
Se mitä luulit, ei ollutkaan
Ne vainoaa
Luulo tiedoksi tiensä löytää taas
Ne vainoaa
Kaunis mieli onkin harhaa vaan
Ne vainoaa
Kaunis mieli hajoaa

Vainoista harhaisuuteen...

LOPULLINEN

Pientä särkyä vaan ei mitään sen pahempaa
Mut humanoidit mulla tekee kokeitaan
Rauhoittavia saan, ne lääkäri kirjoittaa
Mut hallitus ei tajuu mikä meitä odottaa

Ne vainoaa
On järjestelmässä liikaa valvontaa
Ne vainoaa
Isoveli tai joku täällä painostaa

Miksi mua demonit riivaa
Ja miksi pääni taas hajoaa?
Jaksa en jatkuvaa piinaa
Pääsenkö hoitoon?
Oon paranoidi, myönnetään

Ufoista F. Kennedyyn mun tutkia käskettiin
Ja todisteet ne kaikki johtaa Roswelliin
Soi vinyylit väärinpäin, mä eilen Elviksen näin
Osbornen Ozzyn kanssa kävellään käsikkäin

Ne vainoaa
Mun päästä palkkio runsas luvataan
Ne vainoaa
Järjestelmä mut tahtoo vaientaa

Miksi mua demonit riivaa...

Ne vainoaa
Se mitä luulin, ei ollutkaan
Ne vainoaa
Luulo tiedoksi tiensä löytää taas
Ne vainoaa
Kaunis mieli onkin harhaa vaan
Ne vainoaa
Kaunis mieli hajoaa

Miksi mua demonit riivaa...

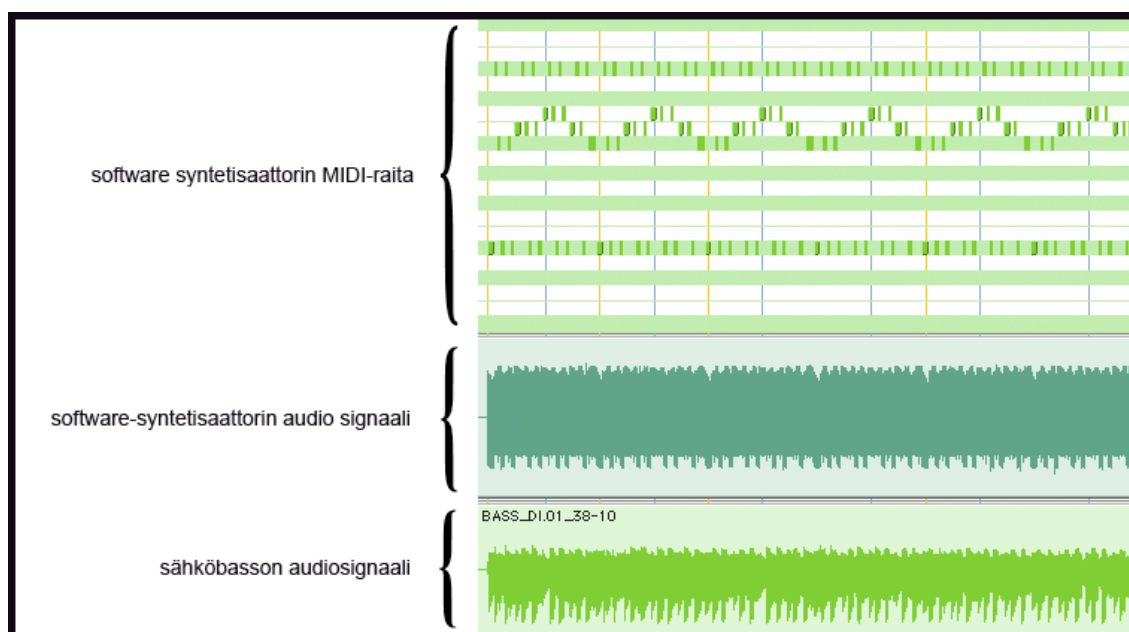
5 MUSIIKIN TUOTANTO

5.1 Äänitys

Äänityksen tein käyttäen yleisimpiä mono- ja stereomikitystekniikoita sekä mikrofoneja. Aiheen rajaamisen vuoksi en käsittele äänityksen yleispiirteitä yksityiskohtaisesti, koska aiheesta on kirjoitettu lukuisia teoksia ja opinnäytetöitä. Sen sijaan annan esimerkin tuotannollisesti mielenkiintoisesta ratkaisusta, jota käytin Oliverin levyllä basson äänittämisessä.

Paranoidi-kappaleen kantava elementti on klassisen agentti-teeman sointujen mukaan kulkeva bassoriffi. Riffin haasteellisuudesta johtuen sen soittaminen osoittautui yllättävän hankalaksi kun tavoiteltiin mahdollisimman täsmällistä soitto-suoritusta. Apuun tuli tässä tapauksessa Access Indigo –syntetisaattori plugin, jolla tuplasin bassolinjan. Tämän jälkeen ajoin synteettistä bassosignaalia Massey TapeHead –pluginiin, josta säädin mukaan hieman säröä organisuuden lisäämiseksi.

Tällä tavalla sain aikaan jämäkän bassotuplauksen, jonka äänitin erikseen omalle raidalle ja mikksasin sähköbasson kanssa sopivassa suhteessa. Lopputulos on mielenkiintoisen kuuloinen ja täyttää tavoittelemiani laatuvaatimukset. Samaa tekniikkaa käytin Mua et koskaan saa –kappaleessa.

KUVA 6. Näkymä Paranoidi -kappaleen bassoraidoista.

5.2 Editointi

Tommi Ojala toteaa PIRAMK:n opinnäytteessään editoinnista seuraavaa: “Nykypäivän popmusiikkia kuunnellessa huomaa, että kappaleet ovat soitannallisesti virheettömiä. Vaatimustason noustessa editoimiseen käytetäänkin nykypäivänä yhä enemmän aikaa. Jotkut pitävät editointia osana miksausta, mutta itse pidän sitä valmistautumisena miksauskeeseen. Editointiprosessiini kuuluu parhaiden ottojen valitseminen ja rakentaminen lopulliseen miksauskeeseen. Soittovirheiden ja ajoitusten korjaukset ovat myös tärkeitä editoinnin osia. Laulun ja muiden äänitettyjen soittimien vireen korjaaminen voidaan myös laskea editoimiseksi. Editointivaiheessa saatan joskus puuttua myös kappaleen rakentamiseen.” (Ojala, 2008. 32)

Itse olen hyvin pitkälti samaa mieltä ja pidän nykyistä kaupallisen musiikin editointitapaa hieman liian pitkälle vietynä. Musiikkiin olisi mielestäni syytä jättää inhimillisyyttä, jottei bändimusiikista tule liian konemaista ellei sitä haluta tavoitella. Pidän editointia parhaimmillaan soitusvälineenä tilanteissa, joissa ei välttämättä juuri tiedetä mikä kappaleen rakenne tulee olemaan tai miten kukin kappaleen osa liittyy toisiinsa. Tällöin editoimalla on helppo leikellä ja siirrellä osia eri järjestykseen vaihtoehtojen kokeilemiseksi ja parhaimman lopputuloksen aikaansaamiseksi.

Tämä työtapo toimii myös yksittäisten soittimen kohdalla, eritoten rummuissa, joiden iskuja on editoimalla helppo siirrellä ja tällä tavalla muuttaa soittotapaa vaikkapa sopimaan yhteen juuri keksityn bassokuvion tai kitarariffin kanssa. Käytimme tätä työtapaa paljon Oliverin esituotannossa ja saimme mielestäni sillä hyvin tiukennettua ja täsmennettyä kappaleiden soituksia kun soitosta karsittiin enimpää variaatioita pois.

”Laulujen editoinnista puhuttaessa kuulee nykyään usein sanan ”tunettaminen.” Se tulee Antares Audio Technologiesin vuonna 1997 julkaisemasta Auto-Tune -nimisestä pluginista, jolla voidaan mm. korjata lauluraidoilla esiintyviä epävireisyyksiä. Se oli ensimmäinen laatuaan.” (Sallinen, 2010. 36-37)

Itse käytin Oliverin levyllä Wavesin Tune -ohjelmaa, joka on Auto-Tunen kaltainen vireenkorjausohjelma. Jarin laulutapa on hyvin fraseeraava ja hän usein aloittaa rivin liu’uttamalla äänensä ensimmäiseen nuottiin sen sijaan, että aloitaisi heti tavoitellusta nuotista. Samoin hän tekee myös ajoittain rivien loppuissa, eli liu’uttaa äänensä alaspäin lopetusnuotista. Joskus nämä toimivat mausteena, mutta monesti tekevät melodiasta epäselvän. Tune-ohjelmalla oli kätevä

hieman tiukentaa näitä aloituksia ja lopetuksia pienentämällä laulunuohtien nosto- ja laskukaaria. Kuvassa 7 näkyy Mua et koskaan –saa kappaleen kertosäkeen ensimmäisen rivin laulumelodia Tune-ohjelman editointi-ikkunassa.

KUVA 7. Waves Tune –editointi-ikkuna. © Waves. 2009

5.3 Miksaus

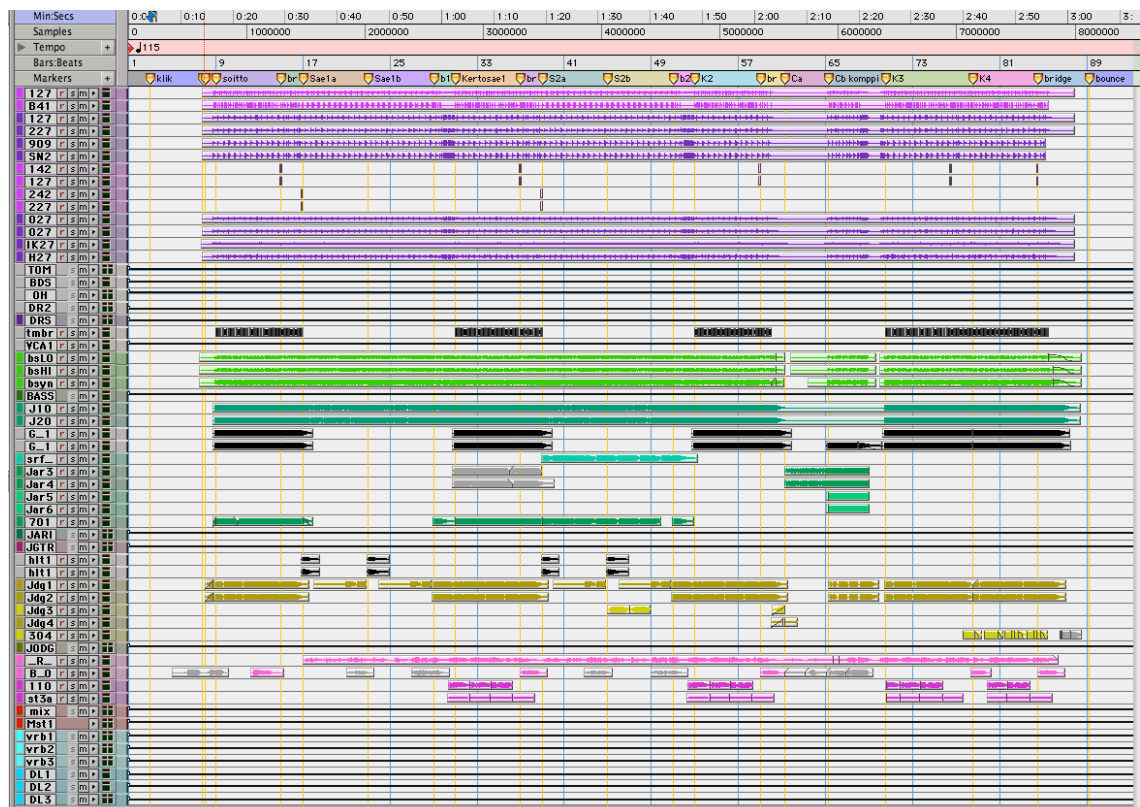
Miksauksen tein omassa studiossani käyttäen ProToolsHD2 –systeemiä. Kuunteluni koostuu Genelec 8030 –lähikenttämonitoreista sekä Genelecin 7060B –subwooferista. Monitorit on kytketty ProToolsin interfaceen ja niitä ohjataan Mackien Big Knob –kontrollerilla. Referenssikuunteluna minulla on JVC:n kuluttajille suunnattu erillisstereosarja ja Supersound-lattiakaiuttimet, josta kuulee hyvin, miltä miksaus kuulostaa tavanomaisemmilla laitteilla.

Miksauksessa pyrin saamaan aikaan Oliverin imagoon ja musiikilliseen visioon sopivan äänikuvan. Jos yhtye soittaa stadionrockia pikkukaupungista, on äänikuvan tilan oltava enemmän suuri kuin pieni. Sädin Wavesin R-verb –pluginista haluamani kaiun, jota käytin levyn kaikissa kappaleissa yhtenäisen kokonaisuuden aikaansaamiseksi. Nopeammissa kappaleissa lyhensin kaiun

sointiainkaa hieman, jottei miksaus sotkeentuisi. Hitaammassa kappaleissa puolestaan pidensin kaikua aavistuksen verran. Lisäksi käytin kitaroissa ja laulussa paljon useita erimittaisia viiveitä laajentamaan äänikuvaa entisestään.

Mikksasin levyn yleisten äänitekniisten periaatteiden mukaan: pyrin ekvalisoimalla vähentämään maskausta (Case 2007, 78-82) eli päällekkäisiä taajuuksia eri soittimissa ja kompressoimalla kaventamaan soiton dynamiikkaa siten, että kovimmat iskut eivät ota kuulijan korviin kipeää kovalla äänenvoimakkuudella kuunneltaessa. Pyrin erottelemaan instrumentit toisistaan ja pitämään laulun keskellä ja selkeästi kuultavissa. Rock-musiikissa kitarat ovat tärkeässä roolissa, joten ne saivat miksausessa paljon tilaa.

Mua et koskaan saa –kappaleessa oli miksausvaiheessa 57 raitaa. Näin monen raidan kanssa työskentely vaatii niiden ryhmittelyä järkevästi, jotta haluttu elementti löytyy helposti ja nopeasti. Ryhmittelin raidat ja käytin eri värejä kunkin instrumentin merkitsemiseen. Tällöin on helppo yhdellä silmäyksellä nähdä mikä soitin on milloinkin tarkasteltavana.

KUVA 8. ProTools –ohjelman raitanäkymä. © Avid / Digidesign. 2010.

5.4 Masterointi

“Masterointi on viimeinen luova vaihe äänen tuotantoprosessissa, silta miksausten ja äänitteen monistamisen välillä – viimeinen mahdollisuutesi parantaa soundia tai korjata ongelmia akustisesti suunnitellussa huoneessa – äänimikroskoopissa.” (Katz 2002, 11)

Masterointivaiheessa tasataan kappaleiden keskinäiset äänenvoimakkuuserot siten, että ne soivat yhtä lujaa ja ovat keskenään tasapainossa. Myös kappaleiden taajuusvastetta, dynamiikkaa ja stereokuvan leveyttä voidaan säätää. Tavoitteena masteroinnissa on saada aikaan miellyttävä lopputulos, joka kuulostaa mahdollisimman monissa eri laitteistoissa hyvältä.

Oliverin levyn masterointi tehtiin Mojolab-masterointistudiolla Virroilla. Teemu Kinnunen toimi masteroija-insinöörinä ja minun roolini oli tuottajana ohjeistaa ja antaa suuntaviivat masteroinnille, sekä hyväksyä lopulliset masterit yhdessä bändin kanssa. Bändin visio oli tehdä jotain 1990-luvun Don Huonojen ja 2000-luvun Haporadion välimaastosta, joten masteroinnissa tavoittelimme kultaista keskitietä näiden esimerkkien väliltä.

Masterointi toteutettiin Cubase 4 –ohjelmistolla PC-ympäristössä. Äänisignaali kulki Cubasesta Mytek 8x192 -AD/DA-muuntimien kautta Fairmanin TMEQ-ekvalisaattoriin, Fairmanin TMC-kompressoriin ja siitä taas Cubaseen. Työkaluina olivat lisäksi Algorithmixin eq-pluginit taajuusvasteen säätöä varten sekä Voxengon MSED-plugini stereokuvan hallintaa varten.

Masterointihuoneen (Mojoroom) akustiikka oli erinomainen ja Lipinskin L707-kaiuttimilla sekä Velodynin DD-12-subwoofereilla toteutettu kuuntelu todella yksityiskohtainen. Eritoten ylätaajuudet kuuluivat Mojoroomissa merkittävästi paremmin kuin omassa studiossani. Masterointivaiheessa tulikin vastaan muutamia huolimattomia editointijälkiä, jotka kuuluivat pieninä rapsahduksina. Itse en ollut niitä omilla laitteillani kuullut, mikä johtui siitä, että olin tehnyt liian pitkiä miksauspäiviä ja korvat eivät enää erottaneet niin pieniä yksityiskohtia.

Masterointipalveluun kuului lisäksi miksausten analysointi, mistä oli suuresti hyötyä pitkän miksausrupeaman aikana. Sain miksausten dynamiikasta ja taajuusvasteista palautetta ja pystyin niiden perusteella parantelemaan kappaleita. Erityisen hyvinä pidin Kinnusen huomioita laulun alataajuuksien dynamiikasta ja sen haltuunotosta: pystyin monialuekompressorin asetuksia tiukentamalla saamaan laulun pysymään paremmin halutulla dynamiikka-alueella.

Kun ensimmäinen masteroitu versio levystä oli valmis kuuntelin sen omilla laitteillani ja annoin palautetta masteroinnista. Kaikkein dynaamisimpien kappaleiden kohdalla halusin korostaa hiljaisempia osioita ja pyysin Kinnusta tekemään erikseen automaatiot äänenvoimakkuuksille niissä kohdissa. Muutaman kappaleen limitointi oli lisäksi liian raju, joten kevensimme limiterin asetuksia paikoitellen. Kokonaisuutena olen tyytyväinen masterointiin ja se teki kappaleista leveämpiä sekä toi soundiin sekä kirkkautta, että pehmeyttä. Selvää etua oli myös siitä, että masterointi tehtiin eri laitteilla kuin miksaus.

6 TALOUDELLISET NÄKÖKULMAT

6.1 Rahoitus

Koska Oliver halusi pitää kaikki langat mahdollisimman pitkälle omissa käsissä, he eivät ensisijaisesti lähteneet hakemaan levytyssopimusta levy-yhtiöiltä. Vaihtoehtoinen rahoitusmahdollisuus löytyi, kun bändi tarjosi Virtain kaupungille mahdollisuutta olla näkyvillä sponsorina keikkajulisteessa. Kaupungin edustajat olivat kuulleet Teuvan kunnan ja Lauri Tähkä & Elokerjuu –yhtyeen hedelmällisestä yhteistyösopimuksesta, joten heitä kiinnosti huomattavasti laajempikin yhteistyö.

Tämän seurauksena laadin Jari Väyliön kanssa koko levytysprojektin suunnitelman, josta teimme budjetoinnin sekä Power Point –esityksen. Selkeät yritystoiminnalliset näkökulmat ja laiteinvestoinnit sekä osoitettu aiempi menestys radioaioiton ja suuren keikkamäärän muodossa pönkittivät suunnitelman uskottavuutta.

Suunnitteluvaiheessa kehitelimme myös raporttini alussa mainitsemani imagon suuntaviivat ja etsimme synergiaedut Oliverin ja Virtain yhteisistä tekijöistä. Tätä pohjalta saimme valmiiksi hyvin perustellun ja järkevästi jäsennellyn esityksen yhteistyöstä. Sovimme tapaamisen kaupungin edustajien kanssa ja kävimme esittelemässä projektin. Vastaanotto oli suorastaan innokasta ja vastaus oli selvä: tämä homma toteutetaan.

6.2 Omat taloudelliset hyödyt

Budjettimme oli laskettu realistisesti ja siten, että saimme riittävät vapaudet toteuttaa levy rauhassa ja huolella. Tämä oli tietysti omalta kannaltani varsin hyvä asia, koska studioaikaa budjetoitiin reilusti ja sain siitä asianmukaisen korvauksen. Koko projektin tuloilla pystyin elättämään itseni kesällä 2008 sekä tuomaan mukavasti lisävaroja uusien laitteiden hankkimiseen ja yrityksen lainani lyhentämiseen. Lisäksi omiin taloudellisiin hyötyihin kuuluvat Teoston kautta tilitettävät tekijänoikeuskorvaukset kappaleiden sovituksista sekä tallennekorvaukset levyn painamisesta.

Vaikka koko projekti kesti kauan, sain siitä mielestäni erittäin hyvän korvauksen, ottaen huomioon, että tämä oli ensimmäinen tuottamani levy ja lisäksi

opinnäytetyö. Voin suositella samaa muille opiskelijoille: omaan osaamiseensa kannattaa luottaa ja pyrkiä tekemään sellaisia töitä, joista jää itselle muutakin kuin vain hyvä mieli. Se motivoi jatkamaan ja tavoittelemaan uraa ammattilaisena.

6.3 Yhteistyötahojen taloudelliset hyödyt

Opinnäytteestäni hyötyi taloudellisesti myös Oliver, joka sai reilusti studioaikaa ja lopulta valmiin albumin myytäväkseen. Tähän mennessä levyä on myyty noin 1 000 kappaletta, mikä on hyvä saavutus bändin itsenäisesti julkaisemalle debyyttilevyille. Lisäksi Oliverin jäsenet ovat hyötäneet radiosoitosta tulleista tekijänoikeuskorvauksista, jotka voidaan katsoa ainakin osittain riippuvaisiksi kappaletuotannon tasosta.

Koska koko projektissa oli mukana monia muitakin tahoja, taloudelliset hyödyt ulottuvat myös heihin. Valokuvaaja, videon tuottaja, stylisti, masteroija, catering-palvelu ja assistentit saivat yksilöllisiä korvauksia työstään tai palveluistaan. PIRAMK hyötyi taloudellisesti kun Avaria-studion käytöstä maksettiin vuokraa. Monet kontaktit löytyivät PIRAMK:n opiskelijoiden tai valmistuneiden opiskelijoiden kautta, joten luovan alan verkostoituminen oli projektissa vahvasti läsnä. Kaikki mukana olleet yritykset olivat Virroilta tai Pirkanmaalta, joten voidaan todeta, että opinnäytteeni toteutti myös ammattikorkeakoulun tehtävää alueellisen teollisuuden kehittäjänä.

Lisäksi Oliver Musabisnes Ay on ostanut myöhemmin ulkopuolisia markkinointi- ja promootiopalveluita eri yrityksiltä levymyynnistä saamallaan tuloilla, joten välillisesti opinnäytteeni taloudelliset hyödyt ulottuvat myös noihin yrityksiin. Samoin levyn jakelusta vastaava Edel Records Finland Oy on saanut taloudellista hyötyä levymyynnistä.

7 YHTEENVETO

Oliver-yhtyeen Kauempaa sen tajuaa -pitkäsoitto julkaistiin 18.3.2009 Oliver Musabisnes Ay:n toimesta OMB-levymerkin alla. Jakeluyhtiönä toimi Edel Records Finland Oy. Tuotin levyille yhdeksän kappaletta, joiden lisäksi mukana oli yksi aiemmin tuottamani single. Työn toteutin suurilta osin omassa studiossani Virroilla ja albumin masteroinnin suoritti virtolainen Mojolab-masterointistudio. Rumpuäänitykset tehtiin yhtä kappaletta lukuun ottamatta PIRAMK:n Avaria Studiolla. Lisäksi kehitin Oliverin imagoa yhteistyössä bändin kanssa.

Tuottajana onnistuin tekemään kaupallisesti kilpailukykyisen levyn, jonka kaikki singlet Kuka mä oon, Mua et koskaan saa, Väärään suuntaan, Paranoidi ja Sinussa kiinni ovat saaneet radiosoittoa kaupallisilla radiokanavilla Suomessa. Lisäksi Mua et koskaan saa ja Paranoidi –kappaleiden musiikkivideot ovat olleet rotaatiossa televisiossa MTV- ja The Voice –musiikkikanavilla. Suomen virallisella singlelistalla levyn kappaleista on ollut kolme: Kuka mä oon (paras sijoitus 1.), Mua et koskaan saa (paras sijoitus 10.) ja aiemmin julkaistu kappale Ei vanhene koskaan (paras sijoitus 4.). Kappaleista muutama on soinut myös radiossa Ruotsissa.

Mielestäni parhaiten onnistuin ohjaamaan kappaleiden sanoituksia yhtenäisemmiksi kokonaisuuksiksi sekä selkeyttämään sovituksia niin, että kappaleista tuli helpommin omaksuttavia ja mieleenpainuvampia. Myös laulutuottaminen onnistui hyvin ja levyn tunneskaalasta tuli laaja. Huomasin prosessin aikana sovituksen tärkeyden hyvän miksauksen aikaansaamisen kannalta: tulevaisuudessa pyrin vähentämään tuotannoissani äänitettyjen raitojen määrää ja tuomaan sillä tilaa yksittäisille instrumenteille.

Olen tyytyväinen levyn yleiseen soundiin ja se kilpailee kiitettävästi muun kaupallisesti julkaistun musiikin kanssa. Miksauksessa olisin voinut onnistua omasta mielestäni vähän paremminkin, vaikka lopputulos sopiikin tavoiteltuun visioon. Tulevaisuudessa aion keskittyä tarkemmin yhtenäisen tilan luomiseen. Äänityksissä kiinnitän jatkossa huomiota kitaroiden huolellisempaan mikittämiseen ja soittosuoritusten täsmällisyyteen.

Imagon kehitysprosessi onnistui tavoitteiden mukaisesti ja sekä Oliver, että Virtain kaupunki hyötyivät lopputuloksesta. Molemmat osapuolet ovat olleet esillä mediassa ja tästä uudennlaisesta yhteistyöstä on kirjoitettu useita lehtijuttuja.

Lopputulos on myös uskottavan näköinen kokonaisuus ja kulkee musiikin kanssa käsi kädessä.

Imago vaikutti selkeästi musiikin tuottamiseen. Se määritteli osittain levyn äänikuvan tilavaikutelmaa, ohjasi sanoituksia arkipäiväisemmälle yksilön tasolle, piti perussoundit maanläheisinä ja editoinnin sekä äänen prosessoinnin inhimillisellä tasolla. Tämän perusteella voin todeta, että hyvin määritelty imago helpottaa tuotantoprosessia rajaamalla potentiaalisten vaihtoehtojen määrää ja asettamalla vaatimuksia niille mielikuville, joita musiikin halutaan herättävän. Jatkossa Oliverin olisi mielestäni hyvä pyrkiä vielä enemmän erottumaan muista suomenkielisistä rock-bändeistä, niin musiikillisesti, kuin imagonsakin puolesta.

Kokonaisuutenaan Oliverin levyn tuotantoprosessi oli opettavainen ja kasvatti minua niin henkilönä kuin musiikin ammattilaisena ja yrittäjänäkin. Odotan innolla seuraavia projekteja, joissa voin käyttää uusia näkemyksiäni entistä laadukkaampien tuotosten aikaansaamiseksi.

LÄHDELUETTELO

Ahokas, P, Frisk, T, Hyvönen V, Jaakonmaa, E, Nieminen, P, Nikula, J & Pesonen, R. 2004. Artist ABC - avaa ikkunoita musiikin maailmaan. T2 promotions Oy.

Case, A. 2007. Sound FX – Unlocking the Creative Potential of Recording Studio Effects. Burlington: Focal Press.

Katz, B. 2002. Mastering Audio – The Art and the Science. Burlington: Focal Press.

Kostiainen, P & Takalo, J. 2004. Tyttö sinä olet tähti - matkalla poptähteyteen. Helsinki: Teos.

Laaksonen, J. 2006. Äänityön kivijalka. Helsinki: Idemco Oy, Riffi-julkaisut.

Luboff, P & Luboff, P. 1992. 88 Songwriting Wrongs & How To Correct Them. Cincinnati, Ohio: Writer's Digest Books

Massey, H. 2000. Behind the Glass. San Francisco, Kalifornia: Backbeat Books.

Ojala, T. 2008. Retropop – Elektronisen suomipop –äänitteen tuottaminen. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Päättyö.

Sallinen, E. 2010. Decended – Promootiopaketin suunnittelu ja toteutus. Tampereen ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Päättyö.

Salo, H. 2006. Kahlekuningaslaji – Laululyriikan käsikirja. Helsinki: Like.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Him. 2010. Matt Squire Interview Part 3. Luettu 13.3.2010.
<http://www.youtube.com/watch?v=bvEdYZ2Z7SM&feature=channel>

San Diego Jewish Academy. Color Rules of Thumb. Luettu 28.4.2010.
<http://www.writedesignonline.com/resources/design/rules/color.html#psych>

Virtain kaupunki. 2009. Virrat taskutieto 2009. Luettu 24.4.2010.
http://www.virrat.fi/file_download/654/Virrat%20taskutieto%202009.pdf

LIITTEET

LIITE 1. Järvinemi, J. 2009. [CD]. [Jussi Järvinien opinnäytetyötä varten koostama levy, joka sisältää demo-versiot ja lopulliset julkaistut masterit Oliver-yhtyeen kappaleista “Väärään suuntaan”, “Mua et koskaan saa” ja “Paranoidi”].